

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Nacionālais
attīstības plāns

Integrētās veselības aprūpes modeļu rekomendācijas

*Eiropas Savienības Atveseļošanas fonda projekta Nr.
4.1.1.r.0/1/22/I/VM/001 “Ieteikumu izstrāde integrētas veselības
aprūpes attīstībai” ietvaros*

Aktualitāte

Jaundzimušo vidējais paredzamais mūža ilgums, kas raksturo sabiedrības veselību un valsts veselības sistēmas attīstību kopumā un ko var uzskatīt kā universālu indikatoru daudziem izaicinājumiem veselības jomā gan no pacienta, gan institucionālās perspektīvas 73,4 gadiem un aizvien ir trešais mazākais ES un 6,7 gadus mazāks par ES vidējo rādītāju, kas ir 80,1 gads

Priekšlaicīga mirstība, kas raksturo novēršamus nāves cēloņus, Latvijā ir viena no augstākajām ES. Latvijā ik gadu nomirst aptuveni 28 tūkstoši cilvēku (2019. – 27479 ; 2018. – 28525), no kuriem gandrīz katrs ceturtais miris priekšlaicīgi, t.i., nerasniedzot 65 gadu vecumu (2019. – 22%). Savukārt katrs piektais (2019. – 19%) no priekšlaicīgi mirušajiem ir miris vecumā līdz 44 gadiem

Latvijā daļa iedzīvotāju nevar piekļūt veselības aprūpei, kad tā ir nepieciešama finansiālu apstākļu dēļ un ilgu gaidīšanas rindu dēļ uz valsts līdzfinansēto pakalpojumu (uz atsevišķiem veselības aprūpes pakalpojumiem – līdz pat 9 mēnešiem)

Galvenie nāves cēloņi Latvijā ir sirds un asinsvadu saslimšanas un onkoloģiskas saslimšanas. Standartizētā mirstība no sirds asinsvadu saslimšanām Latvijā 2019.gadā bija trešā augstākā ES - 289,47 nāves gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, kamēr ES vidējais rādītājs bija 3,7 reizes mazāks (78,14) . Latvijā ir viens no augstākajiem 30 dienu mirstības rādītājiem pēc uzņemšanas slimnīcā pēc akūta miokarda infarkta un insulta . Insults ir otrais izplatītākais nāves cēlonis un trešais visbiežākais invaliditātes cēlonis visā pasaulē

Vidējais gultas dienu skaits uz 1 pacientu 2021.gadā bija 8,1 diena, maksimālo skaitu sasniedzot Veselības ministrijas pakļautībā esošās slimnīcās - 10,0 dienas. Privātās slimnīcās šis rādītājs ir 5,1 diena. Vidējais gultas dienu skaits ES 2020.gadā (dati no 21 valsts) visu profilu gultās bija 7,7 dienas

Pacientu citāti

“... Kad paliek 18 gadi, manam bērnam ir jāpierāda atkal, ka viņš nav vesels. Un tieši JĀPIERĀDA... tāda ir tā sajūta, kaut arī dati jau visi ir pieejami.”

“... Izmeklējumi prasa laiku, jo garas rindas, un tad dzirdams sakrālais teiciens: “Kur jūs bijāt agrāk? Kā jūs tā ielaidāt?””.
“Kur bijām agrāk?”- Rindā!

“... Nav koordinatora, pie kā vērsties, lai noorientētos sistēmā, nepieciešamajos pakalpojumos.”

“...paveicas, ja ir labs ģimenes ārsts, citādi, saprast, ko un kā darīt ar gulošu pacientu, ļoti grūti, it īpaši, ja tuvinieki arī ir gados...”

Priekšnosacījumi IVA

DIGITALIZĀCIJA

- E-veselības risinājumi
- Digitālā pacienta kartiņa un veselības ieraksti
- Vienota pierakstu sistēma

NORMATĪVAIS REGULĒJUMS,

kas atbalsta inovatīvus risinājumus, t.sk. telemedicīnu un attālinātus risinājumus

ELASTĪBA JAUNU LOMU IEVIEŠANĀ

un to apmaksas modeļos

VIENOTS STRATĒĢISKS VIRZIENS

Vērtībās un pacientu pieredzē balstīta pieeja

Virsmērķis: pakalpojuma kvalitātes uzlabošana un pacientu vajadzībām atbilstošas integrētas veselības aprūpes risinājumu un pakalpojumu ieviešana, uzsvaru liekot uz organizēšanu, administrēšanu, koordinēšanu

Integrētās veselības aprūpes modeļu rekomendācijas tika izstrādātas balstoties uz integrētās aprūpes principiem, kas risina identificētās problēmas:

- pēctecības trūkums veselības aprūpē;
- sadarbības trūkums starp organizācijām, komandām vai profesiju pārstāvjiem;
- minimāla pacientu un viņu ģimeņu iesaiste veselības aprūpē;
- negatīva pacientu pieredze komunikācijā ar veselības aprūpes personālu.

Visi modeļi izstrādāti tādā detalizācijas pakāpē, kas ļauj tos realizēt kā izmēģinājuma projektus konkrētām pacientu grupām, lai pēc tam, veicot nepieciešamās korekcijas un pielāgojumus, un apzinot risinājuma izmaksas, ieviestu kā sistēmiskus risinājumus arī citām pacientu grupām

Ceļš uz integrētu veselības aprūpi ir viens no risinājumiem, lai nodrošinātu efektīvu veselības aprūpes sistēmu, kuras uzmanības centrā ir pacienta pieredze un veselības aprūpes iznākumi.

Pacientu sājpu punkti

Galvenās problēmas no pacientu perspektīvas

**PACIENTS KĀ INFORMĀCIJAS
UN DATU NESĒJS STARP
SPECIĀLISTIEM UN IESTĀDĒM**

**PACIENTA VADĪTS UN VIRZĪTS
APRŪPES PLĀNS**

Robu izmantošana, pakalpojumu
saņemšanas disbalanss, Diskriminācijas riski

PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA

Speciālistu trūkums, rindu garums

**IZRAKSTĪŠANĀS NO
SLIMNĪCAS KĀ BEIGAS NEVIS
SĀKUMS VAI TURPINĀJUMS**

**SASNIEDZOT PILNGADĪBU “VISS
JĀSĀK NO JAUNA”**

Pakalpojumu pieejamība, koordinēšana un
attiecību veidošana

**PROAKTIVĀTES,
DINAMISKĀS NOVĒROŠANAS
UN TELEMEDICĪNAS TRŪKUMS**

PĒCTECĪBAS TRŪKUMS

Pieskatīšanas un kontroles trūkums

**ĀRSTS - ĀRSTS
KOMUNIKĀCIJA UN DATU
APMAIŅA**

**IEEJAS PUNKTI SUB-AKŪTOS
GADĪJUMOS**

Izstrādāti trīs detalizēti veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas modeļi

Bērnu ar hroniskām slimībām VA, pārejot uz pieaugušo VA

Mērķis - nodrošināt koordinētu un efektīvu pacienta pāreju no bērnu veselības aprūpes uz pieaugušo veselības aprūpi.

«Zilais koridors»
Pacientu ar hroniskām slimībām sekundārās ambulatorās aprūpes organizācija kā pēctecīgs turpinājums PVA posmam

Mērķis - nodrošināt koordinētu, efektīvu un dinamisku pacienta virzību veselības aprūpes saņemšanai pie speciālistiem, ārpus plānveida pacientu plūsmas, ar mērķi novērst atkārtotu vai pirmreizēju hospitalizāciju, kā arī efektīvāku slimnīcu gultu noslodzi sekundārajā veselības aprūpē.

Pēctecīga VA pēc stacionārās aprūpes (rehabilitācija, VA mājās, zemāka līmeņa slimnīcā utml.)

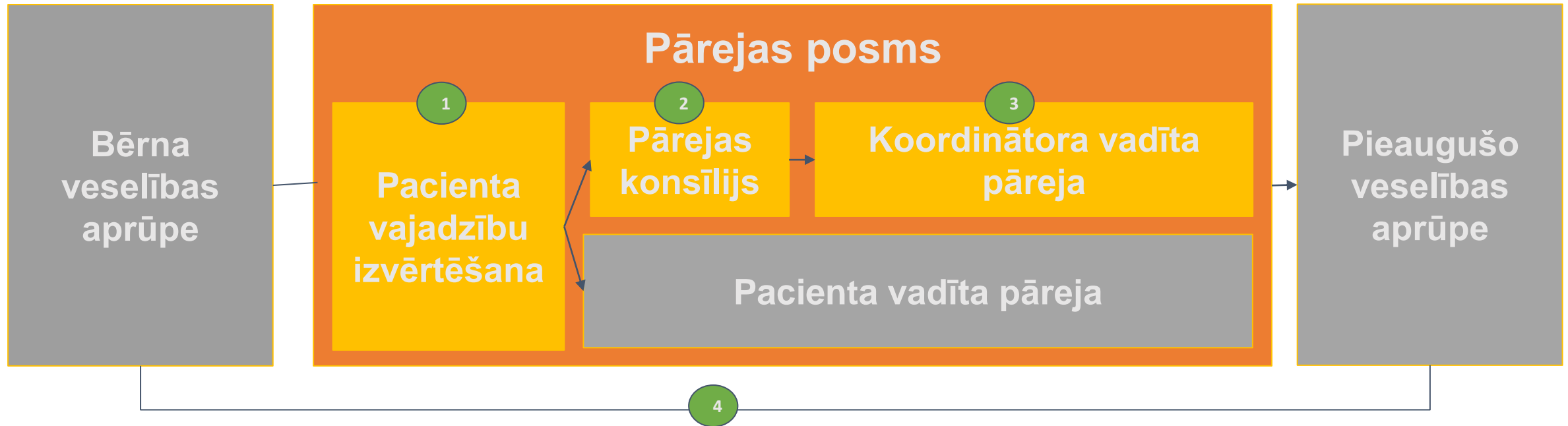
Nodrošināt efektīvu, uz pacientu centrētu izrakstīšanu no stacionāra ar sekojošu pēctecīgu un koordinētu, pacienta stāvoklim atbilstošu un dinamisku pacienta veselības aprūpi mājās, ambulatori, dienas stacionāros vai zemāka līmeņa stacionārajā veselības aprūpes iestādē, ar nolūku uzlabot pacienta pieredzi un līdziesaisti, kā arī samazināt atkārtotas stacionēšanas riskus īsā un vidējā termiņā pēc stacionēšanās epizodes

***HRONISKI SLIMU BĒRNU VESELĪBAS
APRŪPE, PĀREJOT UZ PIEAUGUŠO
VESELĪBAS APRŪPI***

Pāreja no bērnu un pieaugušo veselības aprūpi II

Mērķgrupa - bērni ar endokrīnām saslimšanām

1 Pacientu izvērtēšana pārejas koordinēšanai

2 Pārejas konsīlijs

3 Koordinātorā loma slimnīcā

4 Pieejamo pakalpojumu kartēšana

Problēmas, kuras tiek risinātas

Bērnu ar hroniskām slimībām VA, pārejot uz pieaugušo VA

Pārejas laikā pacients vai viņa ģimene ir atbildīgi par sociālo pakalpojumu jautājumu kārtošanu

Valsts kompensējamo zāļu un medicīnas preču klāsts ir atšķirīgs bērniem un pieaugušajiem

Koordinācijas trūkums

Datu apmaiņas un pārneses problēmas

Aprūpes pazaudēšanas risks

Pēctecības trūkums

Informācijas trūkums

Atsevišķi pakalpojumi zaudē valsts finansējumu pieaugušo veselības aprūpē vai nav pieejami

Invaliditātes statusa nepārtrauktība bērnam

***PACIENTU AR HRONISKĀM
SASLIMŠANĀM SEKUNDĀRĀS
AMBULATORĀS APRŪPES
ORGANIZĀCIJA (“ZILAIS KORIDORS”)***

Problēmas, kuras tiek risinātas

«Zilais koridors»
Pacientu ar hroniskām
slimībām sekundārās
ambulatorās aprūpes
organizācija kā pēctecīgs
turpinājums PVA posmam

Samazina stacionārās
veselības aprūpes izmaksas

Piekluve terciārai aprūpei
caur neatliekamās
medicīniskās palīdzības
starpniecību

Nesavlaicīga veselības
aprūpes pieejamība un
nepietiekama veselības
stāvokļa uzraudzība

Lieka pacienta turēšana
stacionārā, lai sagaidītu
speciālistu vai izmeklējumu

Pakalpojumu saņemšana
neatbilstoša līmeņa
ārstniecības iestādē

Speciālistu apmierinātība ar
veselības aprūpes procesu,
rezultātā motivācijas
palielināšanās

Samazina novēršamo
hospitalizāciju skaitu

Formalizē esošo īsceļu
kārtību, kurā speciālisti un
to māšas “improvizē”, lai
dabūtu rindā iekšā
pacientus

Pacientu apmierinātība ar
veselības aprūpi un
informētība

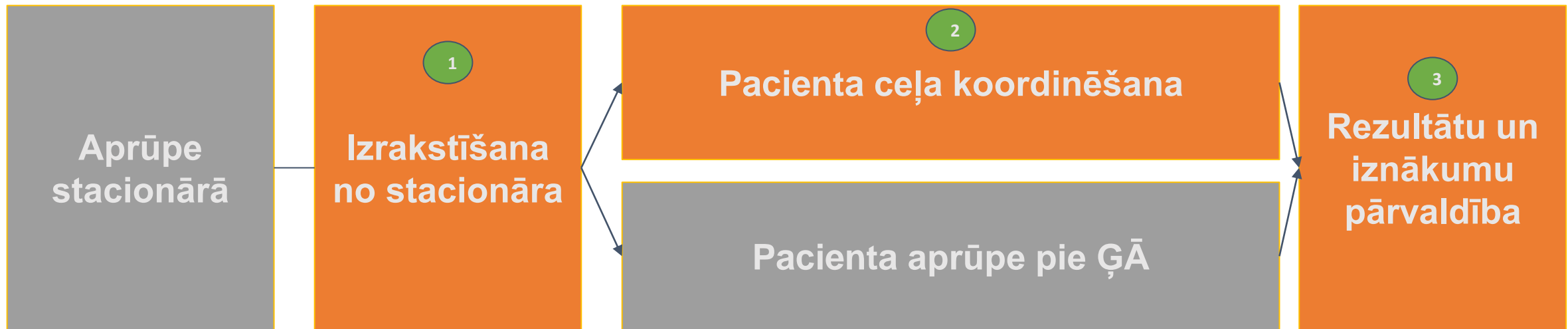
Nelietderīga veselības
aprūpes resursu
izmantošana

***PĒCTECĪGA VESELĪBAS APRŪPES
PAKALPOJUMU ORGANIZĒŠANA PĒC
STACIONĀRĀS APRŪPES***

Pēcstacionāra aprūpes koordinēšana II

...

Mērķgrupa - insulta slimnieki ar rehabilitācijas nepieciešamību

- 1 “Izrakstīšanās dienests”
- 2 Koordinātoru loma
- 3 Aprūpes plāna mērķu izvērtēšana

Problēmas, kuras tiek risinātas

Pēctecīga VA pēc stacionārās aprūpes (rehabilitācija, VA mājās, zemāka līmeņa slimnīcā utml.)

Aprūpes pēctecības trūkums

Diagnostisko izmeklējumu dublēšana

Pacientu un speciālistu apmierinātība, līdzestība un motivācija

Veselības aprūpes sasaistes/integrācijas trūkums ar medicīnisko rehabilitāciju un sociālo aprūpi

Pēc stacionāra veselības aprūpe ir pacienta organizēta un vadīta, kas veicina pacienta neefektīvu sistēmas izmantošanu un pacienta resursa neefektīvu pārdalīšanu

Pacienti tiek izrakstīti negatīvi (nav informācijas par turpmāko rīcību, ārstniecības gaitu, pieeju medikamentiem, tehniskajiem palīglīdzekļiem, sociālo atbalstu u.c.)

Pacienti tiek izrakstīti nedroši (nav nodrošināta "droša izrakstīšana" pēc stacionāra)

Risinājumi

Bērnu ar hroniskām slimībām VA, pārejot uz pieaugušo VA

Izmaiņas normatīvajos aktos

Rekomendācijas pacienta pārejas organizēšanai

Jaunas veidlapas pacienta elektroniskajā veselības kartē

Pārejas koordinators

Pārejas konsīlijs

«Zilais koridors»

Pacientu ar hroniskām slimībām sekundārās ambulatorās aprūpes organizācija kā pēctecīgs turpinājums PVA posmam

Pacientu atlases kritēriji iekļaušanai zilajā koridorā

Zilā koridora koordinators

Ģimenes ārsta komunikācijas un sadarbības kanāli ar speciālistiem/koordinatoru

Specializētie kabineti zilā koridora paātrināšanai reģionos (kardioloģiskie kabineti reģionālajās slimnīcās)

Pacientu viesnīcas risinājums

Pēctecīga VA pēc stacionārās aprūpes (rehabilitācija, VA mājās, zemāka līmeņa slimnīcā utml.)

Izrakstīšanās dienests

Pēc-stacionāra aprūpes koordinators

Pacienta pēc-stacionāra plāns un tā izvērtēšana

Iesaistīto pušu izglītošana, apmācības un atbalsts

Mobils pēc-stacionāra aprūpes mājās pakalpojums

Būtiskākie ieviešamie risinājumi

Informācijas un komunikācijas risinājumi informācijas aprites nodrošināšanā (e-veselības un telemedicīnas risinājumi)

Pacientu aprūpes vadība jeb koordinācija - tai skaitā jaunu aprūpes lomu ieviešana un vienota aprūpes plāna uzturēšana

Vienota pieeja aprūpei un savstarpējai sadarbībai, kas ietver arī skaidras multidisciplinārās vai starpdisciplinārās komandas speciālistu lomas, mērķus un apmācību par integrēto veselības aprūpi, hroniski slimu pacientu veselības aprūpes koordinēšanu un darbu multi- un starpdisciplinārā komandā

Uzsvars uz proaktīvu sadarbību ar pacientu, tai skaitā kopēju virzību uz prevencijas un agrīnās diagnostikas lomas palielināšanu

Lielāks uzsvars uz primāro veselības aprūpes speciālistu lomu veselības aprūpes koordinēšanu

Jaunu atbalsta infrastruktūru veidošana kopsolī ar veselības aprūpes sistēmu integrāciju, t.sk. investīciju slimnīcu infrastruktūrā plānošanu

Kontaktinformācija

- *patricija.kradina@vm.gov.lv*
  - *pasts@vm.gov.lv*